

Valmistelija

kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi, p. 044 7500 001.

Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa niin Suomessa kuin vientimarkkinoilla. Kulutuksen kasvua jarruttaa kuitenkin edelleen talouden epävarmuus. Investointien nousu on sen sijaan nopeampaa, sillä niin rakentamisen elpyminen kuin energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja reippaasti ennustejaksolla. BKT:n kasvun arvioidaan olevan 1,3 % v. 2025 ja 1,5 prosentin tuntumassa v. 2026–2029.

Tavaraviennin kasvun odotetaan nopeutuvan euroalueen talouden elpyessä. Tuonnin kasvu on nopeutumassa vientiä enemmän, sillä Suomessa kysynnän kasvusta iso osa tulee investoinneista, joissa tuontipanoksilla on merkittävä osuus. Epävarmuus on kuitenkin kasvanut selvästi maailmantaloudessa alkuvuonna kauppapoliittisten jännitteiden kiristyttyä. Työllisyystilanne on heikko, mutta vuoden 2025 aikana piristynyt tuotanto kääntää työllisyyden asteittain kasvuun. Vuosina 2026–2029 työllisten määrä kasvaa ja työttömyysaste laskee runsaaseen 7 prosenttiin. Työllisyyden kehitykseen vaikuttaa suhdannekehityksen lisäksi hallituksen rakennepoliittiset työllisyystoimet.

Julkisen talouden tilanne heikkeni selvästi v. 2024. Vuodesta 2025 alkaen julkisen talouden alijäämä alkaa pienentyä, kun sopeutustoimien vaikutukset tulevat pääosin voimaan ja talouden suhdanne kohenee. Alijäämä kohenisi selvemmin, elleivät puolustushankinnat samanaikaisesti kasvattaisi menoja.

Kuntatalouden tilanne on vuoden 2024 tilinpäätösarviotietojen pohjalta vahvistunut syksyn kuntatalousohjelmassa arvioituun verrattuna, mutta kuntien taloudessa on edelleen tuntuva sopeuttamistarve. Kuntien taloustilanteet vaihtelevat voimakkaasti, ja kuntakentässä on nähtävissä sekä taloudellista että toiminnallista eriytymistä. Hallituksen toimenpiteillä on sekä kuntataloutta vahvistavia että heikentäviä vaikutuksia. Kuntataloutta vahvistetaan esimerkiksi sote-uudistuksen omaisuusjärjestelyistä aiheutuvien kustannusten kompensoinnilla 150 miljoonalla eurolla vuosina 2027—2029 ja perusopetukseen tehtävillä panostuksilla. Toisaalta peruspalvelujen valtionosuutta vähennetään osana sopeutustoimia 75 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen. Kuntatalouden tulojen ja menojen välinen merkittävä epätasapaino edellyttää tasapainottamistoimien jatkamista. Kuntatalouden jatkonäkymiin liittyy epävarmuustekijöitä mm. kauppa- ja geopolitiikan tilanteen ja sote-kiinteistöjen lakisääteisen vuokra-ajan päättymisen vuoksi.

Palvelualueet valmistelevat vuoden 2026 talousarvioesityksensä talousarvioraamin mukaisesti. Talousarvioraami vuodelle 2026 on valmisteltu ulkoisten ja sisäisten tuottojen ja kulujen perusteella. Valmistelun lähtökohtana ovat vuoden 2024 tilinpäätös, vuoden 2025 talousarvio ja tilinpäätösennuste, kehittämisohjelman vuodelle 2026 kohdistuvat euromääräiset vaikutukset sekä palvelualueiden keskeiset tiedossa olevat toiminnalliset muutokset.

Talousarvioraamin lähtökohtana on kustannusten kasvun hillitseminen, kehittämisohjelman mukaisten toimien toteuttaminen ja investointien mitoittaminen talouden kantokyvyn mukaisesti. Talouden tasapaino tulee saavuttaa vuoteen 2027 mennessä.

Paltamon kunnan talouden suunnittelua ohjataan seuraavilla talouden strategiaan kirjatulla tavoitteilla:

- keskimääräistä alhaisempi tuloveroprosentti
- ylijäämäinen ja tasapainoinen talous
- vuosikate kattaa nettoinvestoinnit
- konsernin lainamäärä ja vastuut kestäväällä tasolla

Talousarvioraami vuodelle 2026 on valmisteltu vuoden 2025 veroprosenttien mukaisesti. Verotulojen ennuste perustuu Kuntaliiton laatimaan kuntakohtaiseen veroennustekehikkoon 5/2025. Verotuloennusteessa on ennakoitu laskevaa yhteisöveron jako-osuutta sekä nostettu maltillisesti kunnalliverotuoton arviota. Verotuloiksi vuonna 2025 on arvioitu 7,336 Me.

Valtionosuuksien arvio perustuu Kuntaliiton julkaisemiin ennakkollisiin valtionosuuslaskelmiin. Valtionosuuksia on arvioitu kertyvän 2,621 Me euroa vuonna 2026.

Investointiesitykset valmistellaan talousarvioprosessin yhteydessä vuosille 2026–2028. Investointien pidemmän aikavälin kestävä taso on, että investoinnit eivät ylitä vuosikatetta.

| PALVELUALUE<br>(toimintakate, ulk + sis)   | TP 2024    | TA 2025    | Raami<br>TA 2026 (€) | Muutos (€)<br>TA 2026 vs. TA 2025 |
|--------------------------------------------|------------|------------|----------------------|-----------------------------------|
| Keskusvaalilautakunta                      | -13 052    | -30 586    | -5 000               | 25 586                            |
| Tarkastuslautakunta                        | -22 340    | -19 376    | -20 000              | -624                              |
| Kunnanvaltuusto                            | -79 108    | -78 350    | -78 350              | 0                                 |
| Kunnanhallitus                             | -255 099   | -261 535   | -267 000             | -5 465                            |
| Lupa- ja valvontalautakunta                | -1 247     | -1 644     | -1 644               | 0                                 |
| Elinvoimapalvelut                          | -651 223   | -1 173 791 | -                    | -                                 |
| <b>Elinvoima- ja elinympäristöpalvelut</b> | -          | -          | <b>-450 000</b>      | <b>-208 535</b>                   |
| Tekniset palvelut                          | 575 561    | 932 326    | -                    | -                                 |
| Hallintopalvelut                           | -1 193 524 | -1 228 126 | -                    | -                                 |
| <b>Hallinto- ja hyvinvointipalvelut</b>    | -          | -          | <b>-1 400 000</b>    | <b>-171 874</b>                   |
| Sivistyspalvelut                           | -6 239 582 | -6 247 540 | -                    | -                                 |
| <b>Kasvatus- ja opetuspalvelut</b>         | -          | -          | <b>-6 150 000</b>    | <b>97 540</b>                     |
| Toimintakate yhteensä                      | -7 879 614 | -8 108 622 | -8 371 994           | -263 372                          |
| Verotulot                                  | 7 047 932  | 7 103 000  | 7 336 000            | 233 000                           |
| Valtionosuudet                             | 2 101 444  | 2 537 505  | 2 621 057            | 83 552                            |
| Rahoitustuotot ja -kulut                   | 396 675    | 18 800     | 20 000               | 1 200                             |
| Vuosikate yhteensä                         | 1 666 436  | 1 550 683  | 1 605 063            | 54 380                            |
| Poistot, arvonalentumiset ja TP-siirrot    | -1 658 649 | -1 499 711 | -1 550 000           | -50 289                           |
| Tilikauden yli-/alijäämä                   | 7 787      | 50 972     | 55 063               | 4 091                             |

Talousarviovalmistelua seurataan kunnanhallituksessa. Raamia voidaan päivittää, jos muutokseen on perusteltu tarve. Talousarvion laadintaohjeesta päätetään elo-syyskuussa.

Esittelijä

kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi, p. 044 7500 001.

Kunnanjohtajan  
päättöehdotus:

Kunnanhallitus

1. hyväksyy Paltamon kunnan talousarvioraamin vuodelle 2026
2. ohjeistaa palvelualueita ja tulosyksiköitä toteuttamaan kunnanvaltuuston hyväksymän kehittämisohjelman toimenpiteitä tavoitteellisesti vuosille 2025 - 2026
3. ohjeistaa palvelualueita ja tulosyksiköitä valmistelevaan talousarvioesitykset talousarvioraamin mukaisesti ja esittämään tarvittaessa tavoitteen saavuttamiseksi toimintakatetta vahvistavia toiminnallisia ja taloudellisia muutosesityksiä.

Kunnanhallitus:

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan päätösehdotuksen.

Toimeenpano: ote, palvelualueet, tytär yhteisöt  
Muutoksenhakukielto (asia koskee valmistelua)